

Preek Handelingen 7: 54-60 HSV (zondag vervolgte kerk)

Zusters, broeders, luisteraars en kijkers thuis,

Vandaag is het de jaarlijkse zondag voor de vervolgte kerk. Een zondag om eens extra stil te staan bij onze broeders en zusters die te maken hebben met onderdrukking. Wie opgegroeid is in ons land of een ander westers land met godsdienstvrijheid kan zich daarover verbazen. Hoe kan het dat christenen niet in vrijheid hun geloof mogen beleven? Maar misschien moeten we die vraag wel omdraaien. Hoe kan het dat wij niet vervolgd worden? Volgens Paulus is vervolging namelijk iets dat hoort bij navolging. In 2 Timotheüs 3:12 zegt hij: *...allen die in Christus Jezus godvruchtig willen leven, zullen vervolgd worden.* Paulus gaat er van uit dat het een patroon is, wie Jezus navolgt wordt vast en zeker vervolgd. De slaaf is niet meer dan z'n meester. Jezus werd vervolgd....dan Zijn volgelingen ook.

Een vraag die wij onszelf dan ook eerlijk moeten stellen is deze:

Heeft ons gebrek aan vervolging misschien ook te maken met ons gebrek aan navolging?

Vandaag wil ik met u kijken naar het leven van de eerste christelijke martelaar, Stefanus. We zullen zien dat Stefanus een echte navolger is van z'n Heer. En in zijn leven zien we dat het navolgen van Christus vervolging ten gevolge heeft.

Hoe kan dat? Waarom was Stefanus irritant voor zijn tijdgenoten?

Waarin was Stefanus voor ons een voorbeeld?

Welke waarschuwing zit er in het gedrag van zijn tijdgenoten?

Zo maar wat vragen die opkomen als je het verhaal van Stefanus in duikt.

Stefanus' naam komen we voor het eerst tegen in Handelingen 6. In eerste instantie werd de snelgroeiende gemeente van Jeruzalem vooral geleid door de twaalf apostelen van de Here Jezus. Maar omdat het aantal discipelen talrijker werd – nieuwe gelovigen worden hier gewoon discipelen genoemd! – groeide al het werk de twaalf apostelen boven het hoofd. Logisch. Er waren Grieks-sprekende weduwen die bij de dagelijkse verzorging over het hoofd gezien werden. Er werd gemopperd in de gemeente. Dat mopperen kwam dus toen ook al voor. Sommigen doen wel eens alsof de eerste christelijke gemeente de hemel op aarde op aarde is, en dat de gemeenten van nu daar een slap aftreksel van zijn, maar ook toen was het gemeenteleven niet perfect. Er gaan dingen fout, ondanks alle goede bedoelingen en er werd gemopperd. Prediker zou zeggen, er is niets nieuws onder de zon. Omdat de apostelen graag met hun 'corebusiness' bezig wilden blijven werden er zeven

mannen aangesteld om de zorg voor deze weduwen te coördineren. Eén van deze zeven mannen was Stefanus. Hij werd diaken. Waar ik graag even de aandacht op wil vestigen is de manier waarop Stefanus wordt omschreven. Je lees het in Hand. 6:5: *....en zij kozen Stefanus, een man vol van geloof en van de Heilige Geest.* Dat is mooi vind je niet? Als ze je zo omschrijven. Even een vraag tussen door. Hoe wil jij bekend staan?

Als een aardige vent, actief gemeentelid, bewaker van de Bijbelse leer, trouwe waakhond dat alles gaat zoals het betaamt, allemaal niet fout natuurlijk.....maar van waaruit doe je de dingen. Ben je ook een navolger van Christus? Heb je de 'Imitatio Christi' – de navolging van Christus - tot hoofddoel van je leven gemaakt? Stefanus wel. Hij was vol van geloof en van de Heilige Geest. En dat blijkt ook wel uit zijn leven. In Hd. 6:8 lezen we van hem dat hij wonderen en tekenen deed onder het volk en ook het gesprek met z'n volksgenoten niet schuwde. En dan staat er zo mooi in vs.10 dat ze de wijsheid en de Geest door Wie hij sprak niet konden weerstaan. Wat je ziet gebeuren is dat de Heilige Geest Stefanus de wijsheid geeft om Gods Woord te verkondigen en dat de Geest dit onderstreept met tekenen. Ook nu weer treedt Stefanus in het voetspoor van z'n Heer, Jezus deed dezelfde dingen.

En als navolger van Jezus overkomt Stefanus ook hetzelfde als Jezus. Hij wordt gevangen genomen en ze brachten hem voor de Hoge Raad. Er werden net als bij Jezus valse getuigen opgetrommeld. Het verwijt is dat Stefanus de tempel van God en het woord van God lastert. Een zelfde verwijt werd ook aan Jezus gemaakt. Jezus' uitspraak dat Hij de tempel kon afbreken en in drie dagen weer opbouwen werd uit het verband gerukt om een beschuldiging te vinden.

In werkelijkheid heeft Stefanus natuurlijk niet de tempel of de wet van Mozes gelasterd. Stefanus heeft diep respect voor de tempel en voor Gods woord. Wat hier gebeurt is dat er een botsing plaatsvindt tussen het levende geloof en de gevestigde orde. De Joodse leiders van de Joodse Raad vinden eigen regels, eigen interpretatie van de heilige boeken, en vooral de eigen positie belangrijker dan een relatie met God. De van God gegeven hulpmiddelen om Hem te dienen worden belangrijker dan God zelf. En dat is een gevaar van alle tijden. Het gaat in de kerk niet om de kerk an sich, of om mensen, of om menselijke regels, het gaat om onze Here Jezus Christus, de levende Heer. Bij de Joodse leiders zijn de dingen in de verkeerde volgorde terecht gekomen. En als de relatie niet voorop staat, maar de veelal eigengemaakte regels en de eigen positie daar voor in de plaats komen, dan gaat het leven eruit. Dan verwordt geloof tot een beklemmend systeem, een pakket wetten.

Als het in de kerk om regeltjes draait of om de positie van mensen dan worden vragen over persoonlijk geestelijk leven als lastig ervaren. Mensen als Stefanus zouden juist dat soort vragen stellen. Hoe zit het eigenlijk met jou, heb je de Here Jezus ook aangenomen in je leven? Of, hoe zit het met jou, heb jij je leven onder de leiding van de Geest gesteld, of ben je zelf baas, omdat je denkt dat je het beter weet dan God? Als jij van zulke vragen ook onrustig wordt mag je jezelf ook wel eens afvragen of het in jouw leven om de Heer van de kerk gaat of de kerk van de Heer.

Toen Jezus voor de Raad moest verschijnen deed Hij z'n mond niet open en Hij vulde daarmee de schrift. *Hij werd mishandeld, maar hij liet zich verdrukken en deed zijn mond niet open; als een lam dat ter slachting geleid wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed hij zijn mond niet open (Jes.53:7).*

Jezus vond het niet nodig om nog een woord aan Zijn onderwijs toe te voegen. Alles was al gezegd. Dit gaat bij Stefanus anders. Hij gaat onderbouwen waarom de beschuldigingen niet kloppen. In een lange rede van 53 verzen onderbouw hij in Handelingen 7 waarom de aanklacht niet klopt. Hij geeft a.h.w. geschiedenisles. Hij begint bij Abraham, Izaäk, Jakob, de zonen van Jakob in Egypte, de uittocht onder leiding van Mozes, de ongehoorzaamheid met het gouden kalf, de ballingschap naar Babel. Daar is veel over te zeggen, maar ik wil vooral kijken naar het eind van z'n betoog.

Toen Jezus een rede hield over de schriftgeleerden en Farizeeën verweet Hij hen dat ze zich op de stoel van Mozes hadden gezet (Matt.23). Met al hun godsdienstigheid en nepvroomheid maakt Jezus hen uit voor huichelaars. En dan eindigt Hij z'n betoog met de woorden: *Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en stenigt wie tot u gezonden zijn....*

De woorden van Stefanus hebben dezelfde strekking: *hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren, u verzet u altijd tegen de Heilige Geest; zoals uw vaders deden, zo doet u ook. Wie van de profeten hebben uw vaders niet vervolgd? (Hand.7:51-52).*

In feite zegt Stefanus hier: jullie beschuldigen mij, maar jullie staan zelf schuldig!

Voor zowel Jezus als Stefanus geldt dat er een allergie is tegen schijnvroomheid en een diepe bewogenheid met mensen in nood. Stefanus diende de arme Grieks-sprekende weduwen in de gemeente maar was een aanstoot en een bedreiging voor de geestelijke leiders van zijn tijd. En dat principe is van alle tijden. Mensen die Jezus volgen zijn een bedreiging voor de machthebbers die vooral hun eigen eer en positie hoog in het vaandel hebben. En die machthebbers kunnen in verschillende gedaanten verschijnen, maar het principe blijft hetzelfde. Of die gedaanten nu atheïstisch, islamitisch, hindoeïstisch, joods of

zelfs christelijk genoemd worden doet niet ter zake. Iemand die geen navolger is van mensen maar van de Here Jezus is een bedreiging. Daar krijg je geen vat op omdat hij hoort bij een ander Koninkrijk. En dat is de reden dat in heel veel landen oprechte volgelingen van Jezus het zwaar te verduren hebben. Christenen waren een bedreiging in het Romeinse Rijk omdat ze weigerden de keizer als heer te vereren, maar ook in de voormalige communistische Sovjet Unie, of in een dictatoriale staat als Noord Korea. Wie Jezus is toegewijd, is niet toegewijd aan de staat of aan de leider van het land.

Wij zijn een uitzondering. Wij kennen vrijheid van godsdienst en vrijheid van meningsuiting. Maar ook wij kunnen te maken krijgen met vervolging. In ieder geval met woorden. Zodra wij buiten de lijntjes kleuren van de gevestigde orde, krijgen we op internet en in andere media stevige verwijten te horen en wordt je uitgemaakt voor christelijke moraalridder als je bijvoorbeeld probeert op te komen voor het huwelijk als Gods instelling, omdat de schade van de website Second Love zo groot is, of als je - heel wat anders - het welzijn van vluchtelingen belangrijker vindt dan je eigen welvaart.

Zowel in het leven van Jezus als in dat van Stefanus is te zien dat de scheidslijn tussen religie en relatie flinterdun is. Wie leeft vanuit relatie wil leven uit een warm hart voor God en mensen, waarbij Gods goede principes richting geven, zonder ermee te meppen. Wie leeft vanuit vaak eigen-bedachte regels en wetten loopt het gevaar van hete hoofden en koude harten. En met zulke hete hoofden kwam Stefanus aan het eind van z'n betoog ook in aanraking.

Lees maar mee in vs. 54:

Toen zij dit hoorden, barstten hun harten van woede en knarsten zij hun tanden tegen hem. De leiders waren buiten zinnen, maar Stefanus keek slechts omhoog. Hij hield, vol van de Heilige Geest, ook in deze bedreigende situatie het oog gericht op Jezus. Ik weet niet of het jullie is opgevallen wat Hij daar zag. Hij zag Jezus staande aan de rechterhand van God. Voor zover ik weet is dit de enige plek in de Bijbel waar gesproken wordt over Jezus die staat naast Gods troon. Meestal staat er dat Hij daar zit. Maar nu is Jezus opgestaan, alsof Hij met al z'n aandacht betrokken is bij wat er op aarde gebeurt met Zijn geliefd kind Stefanus. Misschien is Hij wel in de benen gekomen om Hem straks als eerste welkom te heten in de hemel. We weten het niet....

Toen ik daar over nadacht kwam er een vraag bij me op. Als iemand gelovig gaat sterven dan zeggen wij dat iemand naar de hemel gaat. En dat is prima. Soms zeggen we erbij dat hij of zij de geliefden gaat ontmoeten die zijn voor gegaan. En dat is ook prima. Ik geloof

dat ook, absoluut. Maar sterven is in de allereerste plaats Jezus ontmoeten. De hemel is niet ons doel, maar Jezus zelf is ons doel. Sterven is Jezus ontmoeten!

Dat hoort ook bij een volgeling van Jezus. Als je hier je ogen voor goed sluit dat je uitzielt naar de Here Jezus, die de grote Overwinnaar is. Die je bevrijd heeft van al je gebreken, Die voor jou de dood heeft onttroond, waardoor jij vrij toegang hebt gekregen. Stefanus zag Jezus, Hij zag Hem staan, de Joodse leiders stopten hun oren toe, zij kunnen het gewoon niet verdragen. Wat een contrast!

Stefanus wordt buiten de stad gesleept en terwijl de stenen hem treffen blijkt Stefanus opnieuw een navolger van Christus te zijn. Hij bidt zoals z'n Heer bad aan het kruis: *Vader vergeef het hun, ze weten niet wat ze doen.....*

Zo bad Stefanus: *Here, reken deze zonde niet toe.*

Zo werd Stefanus de eerste martelaar van de christelijke kerk. Hier op aarde leek hij verslagen. Maar in de hemel stond de Here Jezus klaar om Zijn gemartelde dienstknecht welkom te heten en een ereplaats te geven.

Stefanus stierf, maar het Evangelie bleef levend. Het bloed van de martelaren blijkt het zaad van de kerk te zijn. In hoofdstuk 9 lezen we van de bekering van Saulus. Dezelfde jongeman die met z'n neus vooraan stond bij de steniging van Stefanus. Hij was een Farizeeër, een wetsgeleerde, in wiens hart de Geest van God doordrong zodat hij ging ontdekken dat God dienen iets heel anders is dan stipt volgens een pakket regels leven. Jezus volgen wil zeggen dat de liefde voorrang krijgt boven de letter, liefde voor God en de naaste. Paulus zal als geen ander dat mooie nieuws de wereld in brengen. Het Bijbelboek Handelingen doet daar verslag van.

Vanaf de eerste eeuw is het Evangelie de wereld overgegaan en heeft het mensen in vuur en vlam gezet, ondanks al het verzet waar christenen mee te maken kregen. Toen de macht van het atheïstische communisme brak bleken er in het Oostblok veel christenen te zijn. In China wordt nog vaak hard opgetreden tegen christenen, maar de kerk groeit ook daar explosief.

Op deze zondag voor de vervolgte kerk houdt de geschiedenis van Stefanus ons verschillende spiegels voor:

In de eerste plaats Stefanus zelf. Hij was een man, vol van geloof en de Heilige Geest. Stefanus was in staat om stand te houden voor de Joodse Raad en de martelingen te ondergaan omdat hij daarvoor al een relatie met God had. Jezus was z'n alles, z'n leven!

Hoe is dat met jou? Kun je dat ook zeggen?

Op dit moment worden wij niet ernstig vervolgd, maar mocht het ooit wel gebeuren, wat ik niet hoop, dan is een relatie met Jezus Christus onmisbaar. En daarom lieve mensen, luisteraars en kijkers, maak daar je gebed van, dat je een beeld van Christus mag zijn en in de wereld mag rond gaan goedgevoelend, in woord en daad, liefde uitdragend en zo meebouwt aan een Koninkrijk dat niet van deze wereld is, maar dat hoort bij Koning Jezus.

In de tweede plaats zien we bij Stefanus dat hij niet meer is dan z'n meester. Z'n meester had lijden te verduren. Hij ook. Niet bepaald een succesevangelie. Hij had eigen positie volledig ondergeschikt gemaakt aan de Heer die hij dient. Het contrast met de Joodse leiders is groot. Zij hechten aan de eigen positie. Zij kicken op macht en manipuleerden het volk met hun eigen uitleg van de Thora, en verwarden hun eigen uitleg van de Schrift met de Schrift zelf. Dat gevaar kan ons ook bedreigen. Het woord van God vraagt om studie onder de leiding van de Geest, vooral als het om toepassing gaat in onze tijd. Hoe wil de Heilige Geest dat we omgaan met vragen die onze tijd aan gelovigen stelt? Hoe handelen we in overeenstemming met Gods Geest? Hoe doen we dat, in liefde ons aan de waarheid houden?

In de derde plaats wil ik benadrukken dat we verantwoordelijkheid hebben voor onze broers en zussen in geloof die nu met verdrukking te maken hebben. Laten we hen niet vergeten in ons gebed, laten we steun bieden aan organisaties die een stem voor hen proberen te zijn in de wereld door voor hen op te komen zoals bijvoorbeeld Open Doors en Jubilee Campaign.

Misschien ben je door deze preek wel een beetje gaan opzien tegen Stefanus. Wat een moed om zo tegen de stroom in te roeien. Toch hoeft dat niet. Waarschijnlijk is hij geen grotere held dan jij of ik. Niet Stefanus is een held, maar Jezus is de Held, die door Zijn Geest Stefanus leidde van dag tot dag, en toen het erop aankwam gaf diezelfde Geest hem een helder zicht op de Here Jezus.

Luther zong er al van:

Ons staat de sterke Held terzij, die God ons heeft verkoren.

Vraagt gij zijn naam zo weet, dat Hij de Christus heet.

Gods eengeboren Zoon, Verwinnaar van de troon.

De zege is ons beschoren.

AMEN

Mei 2020
G.P. Hartkamp
Wapenveld